

Ein cyf / Ein cyf

Mick Antoniw AC
Cadeirydd
Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Caerdydd
CF99 1NA

21 Chwefror 2018

Annwyl Mick,

Hoffwn ddiolch i'r Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol am graffu ar Fil Rheoleiddio Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig (Cymru) yn ystod Cyfnod 1 y broses deddfwriaethol. Rwyf wedi nodi ymatebion i'r deg argymhelliad a wnaed yn adroddiad craffu Cyfnod 1 y Pwyllgor ar y Bil isod.

- 1) *Rydym yn argymhell bod y Gweinidog, yn ystod dadl Cyfnod 1, yn cyfiawnhau'r rhesymau dros gyflwyno Bil sy'n diwygio deddfwriaeth bresennol y DU yn hytrach na Bil cydgrynhoi, annibynnol.*

Derbyniaf yr argymhelliad hwn ac rwy'n falch o ailadrodd ac ychwanegu at y pwyntiau a wneuthum yn fy araith agoriadol yn y ddadl ar Egwyddorion Cyffredinol y Bil, ynghylch y rhesymau pam na wnaethom gyflwyno Bil i gydgrynhoi deddfwriaeth yn y maes hwn.

Mae Llywodraeth Cymru yn ddiolchgar i'r Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Materion Deddfwriaethol am ei ddiddordeb parhaus mewn cydgrynhoi'r gyfraith ddatganoledig, a'i gefnogaeth i hynny.

Rydym yn ymwybodol iawn o fanteision cydgrynhoi cyfraith ddatganoledig Cymru, gan wneud y gyfraith honno'n haws i'w chanfod ac yn haws ei deall, a chynyddu'r gyfraith ddwyieithog mewn meysydd datganoledig. Roedd ein hymateb i argymhellion Comisiwn y Gyfraith yn adroddiad y Comisiwn ar Ffurf a Hygyrchedd y Gyfraith sy'n Gymwys yng Nghymru yn glir ynghylch manteision cydgrynhoi.

Fodd bynnag, rwy'n siŵr bod y Pwyllgor yn gwerthfawrogi ei bod yn debygol y bydd angen parhaus am Ffiliau i newid y gyfraith at ddibenion penodol ac, er mai ein nod hirdymor yw cydgrynhoi cyfraith ddatganoledig Cymru, nid yw hyn yn golygu y gallwn ymrwymo i gydgrynhoi'r gyfraith mewn maes penodol bob tro y mae angen inni wneud newidiadau i'r gyfraith honno.

Y rheswm am hyn yw y bydd angen ystyried yr angen i gydgrynhoi fesul Bil unigol bob tro. Mae hyn yn golygu ystyried yr adnoddau sydd ar gael, ac ai dyma'r amser cywir (yng ngoleuni ffactorau megis newidiadau eraill sy'n digwydd ym maes y gyfraith) i gydgrynhoi.

Pe baem wedi ceisio cydgrynhoi'r gyfraith gyfan sy'n ymwneud â Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig fel rhan o'r Bil hwn, yn ogystal ag arwain at broblem o ran adnoddau, byddai perygl na fyddai'r broses gydgrynhoi wedi ei chwblhau mewn pryd i osgoi canlyniadau ailddosbarthu Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig gan yr ONS. O ystyried arwyddocâd y canlyniadau hynny, yn fy marn i, byddai cymryd y risg honno wedi bod yn gamgymeriad.

Fel y dangosodd ymateb Llywodraeth Cymru i Gomisiwn y Gyfraith, mae cydgrynhoi yn dasg fawr y mae angen adnoddau sylweddol ar ei chyfer. Gwn fod y Pwyllgor yn gwerthfawrogi'n llwyr nad mater syml o gopi'r deddfwriaeth bresennol a'i throsglwyddo i Fil newydd yw cydgrynhoi. Pan fo darpariaethau deddfwriaethol sydd wedi bodoli ers blynyddoedd lawer yn cael eu harchwilio yn ystod proses gydgrynhoi, mae'n anochel y bydd nifer o gwestiynau'n codi am eu hystyr a'u hygyrchedd, ac a ydynt yn dal i weithredu'n briodol yn y dirwedd deddfwriaethol bresennol. Mae hyn yn arbennig o wir lle mae datganoli wedi ymyrryd ers i'r darpariaethau gael eu deddfu'n wreiddiol.

Mae'r Pwyllgor wedi gofyn a allai Llywodraeth Cymru fod wedi dechrau gweithio ar y prosiect hwn ym mis Hydref 2015 pan benderfynodd yr ONS y dylid ailddosbarthu cymdeithasau tai Lloegr. Mae'r Pwyllgor hefyd yn awgrymu y gallem fod wedi cael cyfnod hwy i gynnal prosiect cydgrynhoi, gan ddibynnu ar sicrwydd gan y Trysorlys y gallai ymestyn y cyfnod datgymhwyso rheolaethau cyfrifyddu dros dro y tu hwnt i fis Mawrth 2018, ar yr amod ein bod wedi gwneud cynnydd digonol gyda'r newidiadau deddfwriaethol y mae'r ONS yn ystyried bod eu hangen.

Fel y dywedais yn ystod y ddadl, mae Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig yn cael eu llywodraethu gan wahanol deddfwriaeth a chyfundrefn reoleiddiol wahanol i gymdeithasau tai yn Lloegr, ac ni chyhoeddodd yr ONS ganlyniad ei adolygiad mewn perthynas â Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig tan fis Medi 2016. Dilynwyd hynny gan broses o sefydlu gyda'r ONS yn union pa newidiadau deddfwriaethol yr oedd angen inni eu gwneud er mwyn cyflawni ailddosbarthu Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig.

Hyd yn oed pe bai wedi bod yn dechnegol bosibl cychwyn y prosiect ym mis Hydref 2015, byddai wedi bod yn rhaid dod o hyd i adnoddau ychwanegol sylweddol mewn perthynas â pholisi, y gyfraith, drafftio a chyfieithu er mwyn ei gyflawni. Ar y pryd, roedd ein hadnoddau eisoes wedi'u hymrwymo i rannau eraill o'r rhaglen deddfwriaethol.

Gan roi'r adnoddau y byddai eu hangen i'r naill ochr, byddai'r cyfnod a ddechreuodd ym mis Medi 2016 yn llawer rhy fyr i ddefnyddio'r Bil hwn ar gyfer prosiect cydgrynhoi. O ran y posibilrwydd o ddarbwylo'r Trysorlys i ymestyn y cyfnod datgymhwyso rheoliadau cyfrifyddu dros dro ar y sail ein bod yn gwneud cynnydd digonol gyda'r newidiadau deddfwriaethol i hwyluso ailddosbarthu, byddai cydgrynhoi wedi arafu'r cynnydd hwnnw'n sylweddol. Yn fy marn i, byddai wedi bod yn amhriodol cymryd y risg y byddai'r Trysorlys yn barod i roi estyniad i gwmpasu'r broses gydgrynhoi hwy.

2) Rydym yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn ystyried yn ofalus y posibilrwydd o gydgrynhoi'r gyfraith yn y maes hwn y tro nesaf y bydd cyfle i wneud hynny.

Rwy'n derbyn yr argymhelliad hwn gan fod Llywodraeth Cymru wrthi'n ystyried cydgrynhoi cyfraith ddatganoledig Cymru, a sut y gellid symud ymlaen gyda hynny.

Fodd bynnag, fel y dywedais hefyd mewn ymateb i Argymhelliad 1, y rheswm am hyn yw y bydd angen ystyried cydgrynhoi fesul Bil unigol bob tro.

Bydd yr adnoddau sydd ar gael a sut i flaenoriaethu eu defnydd yn ffactor pwysig yn y penderfyniad ynghylch a ddylid bwrw ymlaen â chydgrynhoi cyfraith benodol. Fodd bynnag, ffactor arall yw a yw diwygiadau parhaus eisoes ar y gweill mewn maes penodol, ac a fyddai'n synhwyrol aros nes bydd y diwygiadau hynny'n cael eu gweithredu'n llawn cyn dechrau cydgrynhoi deddfwriaeth.

Wrth gwrs, mae'r gyfraith ar Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig yn rhan o'r maes tai datganoledig llawer mwy. Mae'n faes sy'n cwmpasu swm sylweddol iawn o ddeddfwriaeth ac mae'n faes y mae Llywodraeth Cymru yn ei gydnabod fel un a fyddai'n elwa'n fawr o gydgrynhoi.

Mae'n faes lle rydym eisoes wedi gwneud newidiadau deddfwriaethol sylweddol, ac yn ceisio gwneud y gyfraith yn fwy hygyrch, er enghraifft drwy Ddeddf Rhentu Cartrefi (Cymru) 2016, Deddf Tai (Cymru) 2014 a Deddf Cartrefi Symudol (Cymru) 2013. Yn ddiweddar iawn wrth gwrs, pasiodd y Cynulliad Ddeddf Diddymu'r Hawl i Brynu a Hawliau Cysylltiedig (Cymru) 2018.

Mae ehangder y maes tai yn golygu y byddai angen adnodd sylweddol er mwyn ymgymryd ag unrhyw broses gydgrynhoi, a bydd angen mynd i'r afael â'r mater hwnnw cyn y gallwn fwrw ymlaen â chydgrynhoi.

3) Rydym yn argymhell y dylai'r Gweinidog gyflwyno gwelliant er mwyn nodi ar wyneb y Bil y bydd unrhyw benodiadau a wneir o dan adrannau 6 neu 8 yn dod i ben pan gydymffurfir â'r gofyniad perthnasol neu phan fydd y methiant perthnasol wedi'i ddatrys gan fodloni Gweinidogion Cymru.

Nid wyf yn bwriadu cyflwyno gwelliant i fynd i'r afael â'r mater hwn gan fy mod yn pryderu y gallai arwain at nifer o anawsterau.

Gallai terfynu penodiad yn 'awtomatig' yn sgil amgylchiadau penodol arwain at ansicrwydd ynghylch pryd y bydd penodiad rhywun wedi dod i ben. Ar ben hynny, ni fyddai'n caniatáu ar gyfer cyfnod pontio lle y byddai'r swyddog yn aros yn ei swydd tra, er enghraifft, y bydd Gweinidogion Cymru yn bodloni eu hunain bod y Landlord Cymdeithasol Cofrestredig bellach yn gallu gweithredu heb gymorth y swyddog.

Mae'r gyfundrefn reoleiddio bresennol yn cynnwys mesurau diogelu ac yn gweithredu mewn ffordd sy'n sicrhau na fydd swyddogion neu reolwyr a benodir gan Weinidogion Cymru i ymdrin â phroblem benodol yn aros yn eu swyddi yn hwy nag sy'n angenrheidiol.

- 4) *Rydym yn argymhell y dylai'r Gweinidog gyflwyno gwelliant i adran 13(2) o'r Bil i'w gwneud yn glir mai dim ond mewn perthynas â Chymru y mae adran 81 o Ddeddf Tai 1988 yn cael ei diddymu.*
- 5) *Rydym yn argymhell bod y Gweinidog yn ceisio cadarnhad gan Lywodraeth y DU ynghylch yr amserlenni ar gyfer dileu cyfeiriadau at Loegr yn Neddf Tai 1988.*

Rwyf wedi ystyried y mater hwn yn ofalus ac rwy'n fodlon bod adran 13(2) o'r Bil, fel y mae, yn gywir.

Rwy'n gwerthfawrogi, lle mae deddfwriaeth sy'n berthnasol i Gymru a Lloegr yn cael ei diwygio gan un o Ddeddfau'r Cynulliad, bod hygyrchedd ac eglurder y ddeddfwriaeth a fydd yn parhau i fod yn gymwys yn Lloegr o'r pwys mwyaf.

Fodd bynnag, mewn perthynas ag adran 81 o Ddeddf Tai 1988, ar ôl i'r gofyniad i Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig gael caniatâd i waredu tir gael ei ddileu, ni fydd gan yr adran unrhyw effaith bellach mewn perthynas â Lloegr.

Mae Adran 81 yn berthnasol i warediadau tir yn unig gan Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig, lle y mae'r Landlord Cymdeithasol Cofrestredig wedi caffael y tir hwnnw gan Ymddiriedolaeth Gweithredu Tai. Mae Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig wedi'u cofrestru yng Nghymru ac mae'n rhaid iddynt fod yn ymwneud yn bennaf â thai yng Nghymru. Fodd bynnag, nid yw hyn yn atal Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig rhag bod yn berchen ar eiddo a rheoli eiddo yn Lloegr (ond, yn ymarferol, mae bod yn berchen ar dir a'i reoli yn Lloegr yn cyfrif am gyfran fach iawn o weithrediadau Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig).

Er mwyn dileu rheolaethau'r llywodraeth ganolog i'r graddau y mae eu hangen i ailddosbarthu Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig, mae angen diddymu adran 81 yn ei chyfanrwydd. Mae wedi'i diddymu eisoes mewn perthynas â darparwyr cofrestredig dielw (sef y rhai sy'n cyfateb i Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig yn Lloegr).

Bydd y diddymiad yn dileu swyddogaeth yr Ysgrifennydd Gwladol i gydsynio i Landlord Cymdeithasol Cofrestredig waredu tir yr hen Ymddiriedolaeth Gweithredu Tai os yw'r tir hwnnw yn Lloegr. Nid yw diddymu swyddogaeth yr Ysgrifennydd Gwladol yn codi unrhyw fater ar wahân yn ymwneud ag egwyddor ac rydym yn fodlon bod ei effaith yn atodol i brif bwrpas y diddymiad, neu'n ganlyniadol, sef dileu'r gofyniad i Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig gael caniatâd y llywodraeth ganolog ar gyfer gwarediadau.

- 6) *Rydym yn argymhell y dylai'r Gweinidog gyflwyno gwelliant fel ei bod yn glir ar wyneb y Bil bod y diffiniad newydd o "notify" i'w fewnosod yn adran 63 o Ddeddf Tai 1996 ar ôl y diffiniad o "notice" a chyn y diffiniad o "public sector landlord".*

Rwy'n fodlon bod y ddarpariaeth sy'n mewnosod y diffiniad o "notify" yn adran 63 o Ddeddf Tai 1996 wedi'i ddrafftio yn y ffordd fwyaf priodol.

Wrth fewnosod diffiniad newydd mewn rhestr o ddiffiniadau, arfer drafftio cyffredin yw nodi y dylai'r diffiniad newydd gael ei fewnosod "yn y man priodol", yn hytrach na nodi rhwng pa ddiffiniadau presennol y dylai ymddangos. Mae hyn oherwydd ei bod yn bosibl, cyn i'r gwelliant gael ei gychwyn, y gallai darn arall o ddeddfwriaeth fewnosod diffiniad arall yn y man lle roedd y gwelliant yn bwriadu mewnosod diffiniad.

Drwy nodi bod y diffiniad newydd i'w fewnosod "yn y lle priodol", mae'n golygu y gellir ei fewnosod yn y lle cywir yn nhrefn yr wyddor ar yr adeg y caiff y mewnosodiad ei gychwyn.

7) *Rydym yn argymhell y dylai'r Gweinidog gyflwyno gwelliant i'r Bil i orfodi Gweinidogion Cymru, o fewn 14 diwrnod ar ôl rhoi cyfarwyddyd o dan adran 5 neu 14, i sicrhau bod testun y cyfarwyddyd yn cael ei osod gerbron y Cynulliad Cenedlaethol ynghyd â datganiad ysgrifenedig i egluro pwrpas y cyfarwyddyd.*

Rwyf wedi ystyried y mater hwn ac rwy'n fodlon, o ystyried natur a chynnwys y cyfarwyddiadau sydd i'w rhoi o dan y darpariaethau newydd yn adrannau 5 ac 14 o'r Bil, bod y ddarpariaeth fel y saif ar hyn o bryd yn gymesur o dan yr amgylchiadau. Felly, rwyf wedi penderfynu peidio â chyflwyno gwelliant mewn perthynas â'r mater hwn.

Fodd bynnag, rwy'n fwy na pharod i ymrwymo y bydd cyfarwyddiadau a roddir o dan y darpariaethau newydd yn cael eu cyhoeddi ar wefan Llywodraeth Cymru.

Mae cwmpas y cyfarwyddiadau sydd i'w rhoi o dan y darpariaethau hyn yn gyfyngedig iawn. Bydd y cyfarwyddiadau'n ymdrin â chyflwyno, ffurf a chynnwys hysbysiadau i'w rhoi i Weinidogion Cymru, a'r terfynau amser ar gyfer gwneud hynny. Felly mae'r cyfarwyddiadau yn ymdrin â materion gweinyddol.

Mae nifer o bwerau gwneud cyfarwyddiadau eraill eisoes yn Neddf Tai 1996, ac ar draws amrywiaeth eang o ddeddfwriaeth, nad oes angen eu gosod gerbron y Cynulliad.

8) *Rydym yn argymhell y dylai'r Gweinidog gyflwyno gwelliant i newid geiriad adran 18(1) o'r Bil i nodi y gellir gwneud, drwy reoliadau, unrhyw ddarpariaethau cysylltiedig neu ganlyniadol sydd eu hangen ym marn Gweinidogion Cymru at ddibenion unrhyw ddarpariaeth a gynhwysir yn y Bil neu unrhyw ddarpariaeth a wneir o dan y Bil, mewn cysylltiad ag unrhyw ddarpariaeth o'r fath, neu er mwyn rhoi effaith lawn i'r fath ddarpariaeth.*

Mae'r pŵer yn adran 18 yn un cyfyngedig iawn. Ni ellid ei ddefnyddio i wneud dim nad oes ganddo gysylltiad agos â darpariaethau'r Bil.

O ran y geiriad a argymhellir gan y Pwyllgor, rwy'n credu bod gofyniad i ddiwygiad fod yn "angenrheidiol", yn hytrach na "priodol", cyn y gellir ei wneud o dan y pŵer hwn, yn amod rhy lym. Efallai y bydd sawl ffordd o ddelio â darpariaeth benodol yr effeithir arni gan y Bil, ac mae angen i Weinidogion Cymru allu dewis y ffordd sydd fwyaf priodol i wneud y gyfraith yn glir a sicrhau ei bod yn gweithredu'n iawn.

Os na allai Gweinidogion Cymru wneud dim mwy na'r hyn sy'n hollol angenrheidiol wrth wneud diwygiadau, gallai gyfyngu ar eu gallu i wneud i'r gyfraith bresennol weithio'n effeithiol yn dilyn y newidiadau a wnaed gan y Bil.

Mewn perthynas ag argymhelliad gan y Pwyllgor Materion Allanol a Deddfwriaeth Ychwanegol, rwyf wedi gofyn i'm swyddogion lunio gwelliant i nodi cwmpas y pŵer yn gliriach.

9) *Rydym yn argymhell y dylai'r Gweinidog gyflwyno gwelliant i nodi y bydd y pwerau a ddarperir gan y ddarpariaeth hon yn dod i ben ar y dyddiad y cyhoeddir cadarnhad gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol fod landlordiaid cymdeithasol cofrestredig yn cael eu hailddosbarthu yn gorfforaethau preifat anariannol,*

Efallai y byddai'n ddefnyddiol imi gadarnhau na ellir defnyddio'r pŵer hwn i wneud diwygiadau pellach at ddibenion hwyluso ailddosbarthu Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig gan yr ONS. Ei ddiben yw gwneud diwygiadau sy'n codi o ganlyniad i'r newidiadau i'r gyfraith a wneir yn benodol gan y Bil.

Pe bai'r pŵer i wneud gwelliannau yn dod i ben fel yr awgrymwyd gan y Pwyllgor ac nad oedd y rheoliadau diwygio wedi'u gwneud eto, byddai ein gallu i'w gwneud yn dod i ben.

At hynny, er ein bod yn gwneud ein gorau glas i nodi'r holl ddarpariaethau y mae angen eu diwygio ac ymdrin â hwy mewn un set o reoliadau, mae'n bosibl y bydd darpariaeth yn dod i'r amlwg wedi hynny. Mae hefyd yn bosibl bod angen diwygio'r darpariaethau a wneir ar ôl y dyddiad aiddosbarthu.

Rwyf o'r farn felly y byddai pŵer i wneud diwygiadau sy'n dod i ben fel yr awgrymir gan y Pwyllgor yn rhy gyfyngol i sicrhau ein bod yn gallu diwygio'r holl ddarpariaethau a allai gael eu heffeithio gan y Bil hwn.

10) Rydym yn argymhell y dylai'r Gweinidog gyflwyno gwelliant i Atodlen 1 i'r Bil i ddileu'r geiriau "but the landlord may not remove an appointee until after the 2 month period expires" o adran 7C(3) i'w fewnosod i mewn i Ddeddf Tai 1996.

Rwyf wedi derbyn yr argymhelliad hwn mewn egwyddor a byddaf yn cyflwyno gwelliant i fynd i'r afael â'r mater a godwyd gan y Pwyllgor.

Hoffwn hefyd fanteisio ar y cyfle hwn i egluro un pwynt a godwyd yn yr adroddiad ynghylch paragraff 9 yn Atodlen 2 i'r Bil a'r cysylltiad â Deddf Diddymu'r Hawl i Brynu a Hawliau Cysylltiedig (Cymru) 2018 (Deddf 2018). Mae'r dyddiad ar gyfer y diddymu terfynol bellach wedi'i bennu fel 26 Ionawr 2019 (gweler Gorchymyn Diddymu'r Hawl i Brynu a Hawliau Cysylltiedig (Cymru) 2018 (Darpariaethau Cychwyn ac Arbed) 2018). Os bydd y Bil hwn yn symud ymlaen fel y rhagwelir, dylai ddod i rym cyn y diddymiad terfynol. Felly, bydd angen i'r Bil hwn ddiwygio adran 16 Deddf Tai 1996, cyn iddi gale ei diddymu gan Deddf 2018 ar 26 Ionawr 2019.

Rwy'n gobeithio y bydd y llythyr hwn yn ddefnyddiol o ran amlinellu'r ymatebion i adroddiad y Pwyllgor. Byddaf hefyd yn ysgrifennu at Gadeiryddion y Pwyllgor Materion Allanol a Deddfwriaeth Ychwanegol a'r Pwyllgor Cyllid ynghylch eu hadroddiadau Cyfnod 1, a byddaf yn anfon copïau o'r llythyrau at Gadeiryddion y tri Phwyllgor.

Edrychaf ymlaen at barhau i weithio gydag Aelodau wrth i'r Bil fynd ar ei hynt drwy'r Cynulliad.

Yn gywir,

Rebecca Evans AC/AM
Y Gweinidog Tai ac Adfywio
Minister for Housing and Regeneration